

Developing Effective Design Strategies For “Social Vitality” In Apartment Housing For Married Students (Case Example: Imam Javad Collection Of Isfahan University Of Technology)

Fatemeh Ahangari ¹ Lily Karimifard ²   Jila Rezakhani ³ Behrang Moradi ³

1. Instructor, Department of Architecture, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Architecture, ST. C, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Architecture, ST. C, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

The environmental conditions in the apartment housing of married students are of particular importance compared to the dormitories of single people. This is because the conditions of studying while living a married life far from home can be considered a kind of crisis for the student, and the more the living space can better meet the environmental needs, the more effective it will be on the student's academic performance. The existence of vitality as one of these environmental conditions will be an important factor affecting the joy and happiness of families and the individual student. The purpose of this research; The study aims to investigate the level and quality of vitality in the apartment housing of married students, and the sample under study is” Apartment housing of married students of Isfahan State University of Technology (first 5 blocks of Imam Javad (AS)) Alley). The method of conducting this research is a descriptive-analytical survey method, and the tools used to collect the necessary information were questionnaires, observations, and interviews. Also, first, the correlation coefficient and the significance level of each variable with vitality were measured using SPSS software, then the data obtained were analyzed using a bar chart from Office software. Finally, the level of satisfaction and dissatisfaction of people living in the study area with the desired items was measured in a conceptual model that included two social and design dimensions. The existing micro-dimensions that were proposed, which include mass communication, activities, attractiveness and flexibility (social dimension) and readability, physical, functional, and safety (design dimension), are presented, with the highest level of satisfaction with activities and the highest level of dissatisfaction with performance. The results obtained are presented in the form of strategies regarding environmental conditions based on creating a sense of social vitality based on the micro-dimensional variables proposed for apartment housing for married students.

ARTICLE HISTORY

Received 30 May 2026
Received in revised form
08 August 2026
Accepted 18 August
2026
Available online 23
September 2026

KEYWORDS

Design Strategies
Social Vitality
Apartment Housing for Mar
Isfahan State University
of Technology

CONTACT Lily Karimifard l.karimifard@iau.ac.ir

“ Karimifard, L., & Ahangari, F. & Rezakhani, J. & Moradi, B. (2026). Developing effective design strategies for” social vitality” in apartment housing for married students (Case example: Imam Javad Collection of Isfahan University of Technology). *Bonyan: Strategic Research in Islamic Architecture and Urbanism*, 1(3), 99-119.

DOI: <http://doi.org/10.22091/bonyan.2026.16142.1026>

© 2026 The Author(s). Published by University of Qom.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way. The terms on which this article has been published allow the posting of the Accepted Manuscript in a repository by the author(s) or with their con

تدوین راهبردهای طراحی مؤثر بر «سرزندگی اجتماعی» در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل (نمونه موردی: کوی امام جواد علیه السلام دانشگاه صنعتی اصفهان)

فاطمه آهنگری^۱ لیلی کریمی‌فرد^۲ ژایلا رضاخانی^۳ بهرنگ مرادی^۴

۱. مربی، گروه معماری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه معماری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۳. استادیار، گروه معماری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۳/۰۹
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۵/۱۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۲۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها

راهبردهای طراحی
سرزندگی اجتماعی
مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل
دانشگاه دولتی صنعتی اصفهان

چکیده

شرایط محیطی موجود در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل نسبت به خوابگاه‌های افراد مجرد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. به این دلیل که شرایط همزمان تحصیل در کنار زندگی متأهلی دور از شهر خود می‌تواند برای دانشجو نوعی بحران تلقی شود که هر چقدر فضای سکونت بتواند نیازهای محیطی را بهتر پاسخ‌گو باشد، بر بازدهی تحصیلی دانشجو مؤثرتر خواهد بود. وجود سرزندگی به‌عنوان یکی از این شرایط محیطی از عواملی مهم و تأثیرگذار بر نشاط و شادی خانواده‌ها و فرد دانشجو خواهد بود. هدف در این پژوهش؛ بررسی میزان و کیفیت موجود سرزندگی در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل است که نمونه تحت مطالعه «مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل دانشگاه دولتی صنعتی اصفهان (۵ بلوک اولیه کوی امام جواد (ع))» است. روش انجام این پژوهش به‌صورت روش توصیفی - تحلیلی از نوع پیمایشی است و ابزار مورد استفاده در جمع‌آوری اطلاعات لازم پرسش‌نامه، مشاهده و مصاحبه بوده است. همچنین ابتدا با نرم‌افزار SPSS میزان ضریب همبستگی و میزان معناداری هر متغیر با سرزندگی سنجیده شده سپس تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده با نمودار میله‌ای از نرم‌افزار office انجام شده است. در انتها میزان رضایتمندی و نارضایتمندی افراد ساکن در محدوده مورد مطالعه نسبت به موارد مورد نظر در مدل مفهومی که شامل دو بعد اجتماعی و طراحی بود سنجیده شده است. ریز بعدهای مطرح شده موجود که شامل ارتباطات جمعی، فعالیت‌ها، جذابیت و انعطاف‌پذیری (بعد اجتماعی) و خوانایی، کالبدی، عملکردی و ایمنی (بعد طراحی) ارائه شده که بیشترین میزان رضایتمندی نسبت به فعالیت‌ها و بیشترین میزان نارضایتمندی نسبت به عملکردی است. نتایج به‌دست‌آمده در قالب راهبردهایی درخصوص شرایط محیطی بر مبنای ایجاد حس سرزندگی اجتماعی بر مبنای متغیرهای ریز بعدهای مطرح‌شده برای مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل ارائه شده است.

CONTACT Lily Karimifard l.karimifard@iaui.ac.ir

کریمی‌فرد، ل.، آهنگری، ف.، رضاخانی، ژ.، و مرادی، ب. (۱۴۰۵). تدوین راهبردهای طراحی مؤثر بر «سرزندگی اجتماعی» در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل (نمونه موردی: کوی امام جواد علیه السلام دانشگاه صنعتی اصفهان). بنیان: پژوهش‌های راهبردی معماری و شهرسازی اسلامی، ۱(۳)، ۹۹-۱۱۹.

DOI: <http://doi.org/10.22091/bonyan.2026.16142.1026>

© 2026 The Author(s). Published by University of Qom.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way. The terms on which this article has been published allow the posting of the Accepted Manuscript in a repository by the author(s) or with their consent.

۱. مقدمه

دانشجویان به عنوان قشر آینده ساز هر کشور، توسط دولت‌ها مورد توجه خاص قرار می‌گیرند. این قشر در صورت تمایل به ادامه تحصیل پی‌درپی، زمان بیشتری را در دانشگاه سپری می‌کنند که با توجه به سن و موقعیت اجتماعی از جانب خانواده‌ها و جامعه ترغیب به ازدواج می‌شوند که پس از آن نیاز به کمک مضاعف از جانب نهادهای مسئول را دارند. داشتن مکانی برای زندگی می‌تواند در روند تحصیل آن‌ها مؤثر واقع شود. امروزه برخی از دانشگاه‌های دولتی کشور فضایی به عنوان مسکن آپارتمانی (خوابگاه) دانشجویی متأهلی برای دانشجویان خود تهیه کرده‌اند که با توجه به موقعیت هر دانشجو و خانواده آن، در دسترس آن‌ها قرار می‌گیرد. این فضاها به عنوان فضایی موقت برای سکونت خانواده‌های دانشجویان بسیار می‌توانند در بازدهی آموزشی، اجتماعی و فرهنگی دانشجویان مؤثر باشند. با توجه به مدت زمان قابل ملاحظه‌ای که دانشجویان در مکان مورد نظر زندگی می‌کنند، ضرورت دارد محیط واحدهای مسکونی رضایتمندی دانشجویان نسبت به این فضاها را بتوانند فراهم کنند. محیط مفهومی است پیچیده که مرکب از موارد اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و... است که دارای تأثیر بسیار بالایی در میزان رضایتمندی ساکنان خود است. به نوعی دیگر، شرایط محیطی در احساس و هیجانات افراد از آرامش در محیط می‌تواند تأثیر قابل توجهی داشته باشد. دانشگاه دولتی صنعتی اصفهان نیز دارای مسکن آپارتمانی متأهلی با نام کوی امام جواد (ع) است که شرایط محیطی خاص به خود را دارد. تجربیات دانشجویان متأهل در این مکان نشان از آن دارد که برای انتخاب دانشگاه مورد دلخواه، یکی از مواردی را که بعد از آموزش مورد بررسی قرار می‌دهند به نوعی محیط زندگی دانشجویان متأهل دانشگاه است. پس می‌توان گفت شرایط محیطی این مکان‌ها بسیار مورد توجه و تحلیل هستند. میزان سرزندگی موجود در این مکان‌ها یکی از شرایط محیطی است که بسیار می‌تواند در سلامت روان و محیط فضا قابل بحث باشد. میزان سرزندگی در فضاهای سکونتی موقت جدای از ماندن خاطره‌ای خوب از آن فضا، باعث ایجاد گذراندن دورانی بانشاط و شاد، همچنین بر مبنای هدف از سکونت موقت، نتیجه بهتری را برای ساکنین به ارمغان آورند.

۲. روش‌شناسی پژوهش

روش گردآوری اطلاعات پژوهش کتابخانه‌ای و میدانی بوده است. ابزار مورد استفاده در جمع‌آوری اطلاعات لازم پرسش‌نامه، مشاهده و مصاحبه بوده است. در این پژوهش از پرسش‌نامه‌های باز استفاده شده است که از ۴۰ گویه که شامل ریز متغیرهای مؤلفه‌های کیفیت فضایی در قالب طیف ۵ درجه‌ای لیکرت که گزینه پنجم نشانه بالاترین درجه رضایت و گزینه اول نشانه کمترین میزان رضایت هستند استفاده شده است. برای بررسی میزان پایایی و روایی پرسش‌نامه از نظرات شش اساتید معماری با داشتن سابقه بالای ۵ سال هیئت علمی دانشگاه، بهره برده شد. همچنین در محاسبات مرتبط در نرم‌افزار spss ضریب آلفای کرونباخ عدد ۰/۸۶ را نشان داد که برای سازگاری درونی پرسش‌نامه عددی مناسب است. با توجه به جمعیت کل مجموعه کوی امام جواد (ع) (مسکن آپارتمانی متأهلین دانشگاه صنعتی اصفهان) که ۲۲۰ نفر است، از فرمول کوکران حجم نمونه ۱۴۰ نفر به دست آمد. پرسش‌نامه‌ها به صورت معین در میان افراد ساکن مرد و زن پخش شد تا نظر خود را در رابطه با میزان سرزندگی موجود در مجموعه مورد نظر در قالب ۸ مؤلفه که با توجه به باز بودن پرسش‌نامه‌ها و مصاحبه‌های صورت گرفته مؤلفه‌های مطرح شده با نرم‌افزار spss (دلایل انتخاب: سرعت، دقت بالا و مدیریت مؤثر داده‌ها و قابلیت پیش‌بینی ریسک‌ها) میزان همبستگی و معناداری آن‌ها با ۸ مؤلفه اصلی سنجیده شده، اعلام کنند. همچنین با ۴۰ زیرمجموعه متغیرها، در نرم‌افزار office به واسطه نمودارهای میله‌ای مورد تحلیل قرار گرفت. سپس با برآورد کلی نسبت‌های به دست آمده میزان رضایتمندی و ناراضایتمندی از مؤلفه‌های مطرح شده به دست آمد.

۲.۱. نوع تحقیق

روش تحقیق این پژوهش از نوع روش توصیفی - تحلیلی از نوع پیمایشی است که با بهره‌گیری از راهکارهای ترکیبی انجام گرفته است. برای دستیابی به هدف اصلی پژوهش که ایجاد حس سرزندگی در محیط‌های زندگی دانشجویان متأهل است، جهت تکمیل اطلاعات لازم از روش توصیفی - تحلیلی از نوع پیمایشی استفاده شده است.

۲.۲. روش گردآوری داده‌ها

گردآوری اطلاعات به صورت ترکیبی است و از مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی به دست آمده است. در این راستا، موارد زیر مدنظر بوده است:

مطالعات مکتوب و کتابخانه‌ای: از بررسی مباحث مرتبط با نظریه‌های مرتبط با سرزندگی در فضاهای سکونت دانشجویی؛ مطالعات میدانی: مشاهده مستقیم و زندگی برای مدت ۳ سال در فضای مسکونی موردپژوهش، ارتباطات چندجانبه با ساکنین در جهت بررسی سرزندگی موجود در خانواده‌ها. اطلاعات برداشت‌شده با نرم‌افزار spss میزان همبستگی و معناداری آن‌ها با ۸ مؤلفه اصلی سنجیده شد، همچنین با ۴۰ زیر مجموعه متغیرها، در نرم‌افزار office به واسطه نمودارهای میله‌ای موردتحلیل قرار گرفت. سپس با برآورد کلی نسبت‌های به‌دست‌آمده میزان رضایتمندی و نارضایتمندی از مؤلفه‌های مطرح‌شده به‌دست‌آمده است.

۲.۳. ابزار گردآوری اطلاعات - حجم نمونه

ابزار مورد استفاده در جمع‌آوری اطلاعات لازم، مشاهده، مصاحبه و پرسش‌نامه بوده است. مشاهده به صورت ساختاریافته در محوطه مکان موردنظر با افرادی به صورت تصادفی صورت پذیرفت. سؤالات پرسش‌نامه به صورت معین که از ۴۰ گویه شامل ریز متغیرهای کیفیت فضایی در قالب طیف ۵ درجه‌ای لیکرت که گزینه پنجم نشانه بالاترین درجه رضایت و گزینه اول نشانه کمترین میزان رضایت هستند استفاده شده است. مجموعه کوی امام جواد (ع) (مسکن آپارتمانی متأهلین دانشگاه صنعتی اصفهان) که تعداد افراد ساکن آن در زمان انجام این پژوهش، ۲۲۰ نفر است، از فرمول کوکران حجم نمونه ۱۴۰ نفر به دست آمد. پرسش‌نامه‌ها به صورت معین در میان افراد ساکن مرد و زن پخش شد تا نظر خود را در رابطه با میزان سرزندگی موجود در مجموعه موردنظر در قالب هشت مؤلفه مطرح شده است.

۳.۲.۱. نمونه موردبررسی

مجموعه مسکونی آپارتمانی در پنج بلوک، هر بلوک شامل ۲۴ واحد آپارتمان و دو سالن چندمنظوره، جمعاً ۱۲۰ واحد مسکونی و ۱۰ سالن چندمنظوره، طراحی و اجرا گردید. چهار بلوک با هفت هزار و دویست مترمربع زیربنا و ظرفیت ۹۶ آپارتمان مسکونی و ۸ سالن اجتماعات چندمنظوره، بیست هزار مترمربع محوطه‌سازی، ایجاد فضای سبز همراه با آبیاری تحت فشار، جدول‌گذاری و آسفالت گذرگاه‌ها، نصب چراغ‌های محوطه به منظور تأمین روشنایی و انتقال خطوط آبرسانی و گازرسانی به مجموعه مذکور، طراحی و نصب ساختمان موتورخانه مرکزی، نصب دکل تجهیزات، احداث ساختمان پست برق و نصب دکل تجهیزات موردنیاز آن و احداث کانال‌های آدمرو در زیر محوطه مجموعه جهت انتقال سیستم‌های تأسیسات به بلوک‌های مسکونی. بلوک پنج نیز با زیربنای ۱۸۰۰ مترمربع است (sfahan University of Technology, 2020).

۳.۲.۱.۱. اهداف ایجاد مسکن آپارتمانی کوی امام جواد (ع)

۱. ایجاد مسکن برای زوج‌های جوان؛ ۲. تشویق جوانان به امر ازدواج و احیای سنت نبوی؛ ۳. احیای سنت وقف و ۴. ارزش‌گذاری به ساحت مقدس دانش.

۳.۲.۱.۲. ویژگی‌های طرح

۱. اجرای عالی و با کیفیت معماری اسلامی در فضاهای داخل و خارج ساختمان؛ ۲. تابلوهای کاشی‌کاری‌شده در نماهای جنوبی ساختمان و ۳. دیوارهای شرقی و غربی مزین به نام مبارک ائمه معصومین «علیهم السلام». این مجموعه خوابگاهی همراه با محوطه‌سازی و ساخت موتورخانه مرکزی و احداث پست برق و اجرای سیستم انتقال خطوط آب و فاضلاب و گازرسانی و نصب دکل‌های روشنایی محوطه و سیستم آبیاری تحت فشار فضای سبز نیز انجام شد (sfahan University of Technology, 2020).

شکل ۳. فضایی برای دورهمی
همسایگی کوی امام جواد (ع)

شکل ۲. محوطه اصلی روبه‌روی
بلوک‌ها کوی امام جواد (ع)

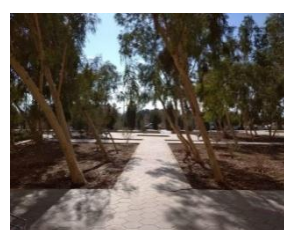
شکل ۱. نمای بلوک ۵
کوی امام جواد (ع)

شکل ۶. فرم قرارگیری صندلی-
های محوطه
کوی امام جواد (ع)

شکل ۵. فضای ورودی بلوک کوی امام
جواد (ع)

شکل ۴. نمای محوطه کوی امام
جواد (ع)

شکل ۸. راهروی بلوک‌ها محل قرارگیری واحدهای
آپارتمانی کوی امام جواد (ع)

شکل ۷. سرسرا ورودی بلوک کوی امام جواد (ع)

ازجمله دلایل انتخاب نمونه موردبررسی: طی انجام مصاحبه با دانشجویان و خانواده‌های ساکن در این مکان که مدتی را در دیگر مسکن متاهلین دانشگاهی در دیگر شهرها زندگی کرده‌اند این نتیجه به دست آمد که همه آن‌ها بر این مجموعه، دارای حس تعلق هستند و زندگی در این مجموعه را بیش از مجموعه‌های مسکونی دانشجویی متاهلی دیگر که سال‌های قبل در آن‌جا زندگی کرده‌اند، تعلق خاطر دارند.

۳. پیشینه پژوهش

۳.۱. پیشینه نظری

۳.۱.۱. تعاریف سرزندگی اجتماعی

۳.۱.۱.۱. سرزندگی

سرزندگی شهر بازتاب سطح شلوغی آن در اوقات مختلف روز و در بخش‌های مختلف است (عارف حسینی، ۱۴۰۰: ۷۱).

۳.۱.۱.۲. محیط مسکونی سرزنده

محیط مسکونی زمانی می‌تواند رضایت ساکنان را جلب کند که نیازهای آنان را در ابعاد گوناگون اجتماعی، اقتصادی و کالبدی برآورده سازد (Soleimani Moghadam, 2026).

۳.۱.۱.۳. مسکن و تعاملات اجتماعی:

بعد اجتماعی مؤلفه‌ای مؤثر بر فضای سکونت اعضای درون خانواده است. امروزه به دنبال زندگی آپارتمانی شاهد گونه دیگری از ارتباطات اجتماعی هستیم. در مسکن فعالیت اجتماعی نظیر تهیه نذری، برگزاری مراسمات عروسی، عزاء، آیین‌ها و مراسمات خاص، بازی با فرزندان، سفره انداختن و استراحت کردن در شب به صورت جمعی از عمده فعالیت اجتماعی داخل خانه‌ها بوده که ضمن تأثیر بر سبک زندگی خانوادگی در نحوه شکل‌دهی به فضای زیسته انسان‌ها نیز مؤثر بوده است (Dehghan, 2025: 298) ایجاد تغییرات در کالبد معماری مسکن در طبقات اجتماعی بی‌شک تحت تأثیر سبک و شیوه زندگی اجتماعی ساکنان داشته است (Yunus, 1402: 30). در نحوه شکل محیطی که تنوعی از افراد، در بازه نسبتاً گسترده‌ای از زمان، به قصد انجام فعالیت‌های اختیاری در آن حضور می‌یابند؛ حضوری با کمترین سرعت تا امکان تحقق فعالیت‌های اجتماعی برای ایشان فراهم شود (Jihl: 2016: 87).

۳.۱.۱.۴. فضای شهری سرزنده

نیاز به زندگی شهری متنوع و پیچیده دارد؛ جایی که فعالیت‌های فراغتی و اجتماعی با فضای موردنیاز برای عبور و مرور پیاده و فرصت مشارکت در زندگی شهری ترکیب شود (Bakhtiari Manesh, 2021: 50).

۳.۱.۲. تعاریف مؤلفه‌های مرتبط

۳.۱.۲.۱. جذابیت در فضا

به باور گل ۱ جذابیت یک شهر را می‌توان با توجه به انبوه مردمی که در فضای همگانی آن گرد می‌آیند و وقت خود را در آن جا سپری می‌کنند، موردسنجش قرار داد (Bamanian, 2019: 111).

۳.۱.۲.۲. انعطاف‌پذیری فضا

واژه لغوی انعطاف‌پذیری از واژه عطف به معنای مایل به چیزی و مجدداً به حالت اول برگشتن برگرفته شده است. این مفهوم در انگلیسی نیز به معنای "قابلیت تغییر در راستای انطباق با شرایط جدید" ذکر شده است (Arianpour Kashani, 2005, 538)؛ لذا آنچه از معنای لغوی این مفهوم برمی‌آید، قابلیت تغییر در یک پدیده در شرایط مختلف و بازگشت به حالت اولیه به منظور انطباق با آن شرایط است. به بیانی دیگر چیزی انعطاف‌پذیر است که در شرایط مختلف بتواند خود را با محیط وفق داده و در صورت لزوم

مجدداً به حالت اولیه خود بازگردد. این مفهوم در معماری به‌طور عام در قالب چند عملکرد بودن فضا بدون نیاز به سازمان‌دهی مجدد در آن شناخته می‌شود از آن به‌عنوان رویکردی در جهت پاسخ به نیازهای مختلف کاربران یاد می‌شود (Kiaei, 2019: 64).

۳.۲.۱.۳. خوانایی فضا

خوانایی مؤلفه‌هایی نظیر هندسه، ترکیب ساختار و پیکره‌بندی واضح، موانع و اختلالات بصری، قابلیت دسترسی، مؤلفه‌های معماری مؤکد مسیریابی، تشخیص راه، گره، لبه، حوزه، نشانه. چشم‌انداز، تعریف واحدهای فضایی و فرصت مرور کلیت فضایی است (Mottalib, 2018: 153). خوانایی یک شهر از طریق ابزار کالبدی آشکارتر می‌شود و به میزانی که یک کالبد بتواند با شهروندان خود از طریق ویژگی‌های کالبدی ارتباط نمادین ایجاد کند، یک شهر خوانا و ناخوانا ارزیابی می‌شود (Bashiri, 2016: 53).

۳.۲.۱.۴. ایمنی فضا

مسئله امنیت در مجموعه‌های مسکونی ازجمله عوامل انسانی و محیطی است که با تأثیر مستقیم بر برنامه‌ریزی و طراحی این مجموعه‌ها، کیفیت زندگی انسان‌ها را ارتقا می‌بخشد. سازگاری و هماهنگی هرچه بیشتر عوامل انسانی و محیطی می‌تواند طراحی محیط‌های مسکونی را در پی داشته باشد که آداب زندگی اجتماعی و فرهنگ سکونت ساکنین را ارتقا دهد (Rappaport, 1982).

۳.۲.۱.۵. امنیت فضا

احساس آرامش درونی است که از محیط انسانی و یا طبیعی حاصل می‌شود. احساس امنیت یعنی کاهش تنش‌های عصبی و با آرامش روانی به فعالیت پرداختن. حضور دیگری و یا دیگران یکی از عوامل بسیار مؤثر بر امنیت ذهنی و روانی فرد است. پس، هرچه یک فضای شهری جذاب‌تر و دارای عملکردهای مختلط و بیشتری باشد، جمعیت بیشتری را جذب می‌کند (Habibi, 2016: 8).

۳.۲. پیشینه تجربی

مطالعات صورت گرفته برپایه دو متغیر موجود که اولی طراحی مناسب مسکن دانشجویی دانشگاه‌های داخل و خارج از ایران با رویکردهای مؤثر بر سرزندگی اجتماعی و دومین در رابطه با سرزندگی اجتماعی در محل سکونت است، صورت گرفته است. فاطمه بحیرانی و همکاران در سال ۱۳۹۴ با پژوهشی با عنوان بررسی انعطاف‌پذیری فضایی در خوابگاه دانشجویان متأهل (نمونه موردی: خوابگاه متأهلی دانشگاه شهید بهشتی)، پس از تحلیل پارامترهای انعطاف‌پذیری در فضای خوابگاه به نتایج چندی دست یافته‌اند: ۱. سازه: با توجه به سیستم تیرچه بلوک دچار نبود گشادگی فضا است؛ ۲. طراحی معماری: طراحی فرم نرم در سطوح پایین قرار گرفته است؛ ۳. چیدمان: نبود هیچ‌گونه مبلمان مناسب و دیوار متحرک؛ ۴. قرار داشتن فضاهای خدماتی در جای مناسب؛ ۵. وجود عمق فضایی زیاد (۱۴ متر در ۱۶ متر) در خوابگاه باعث نبود نور مناسب، نبود دسترسی مناسب، ارتفاع زیاد خوابگاه در کنار کاربری‌های نامناسب (Bahirani, ۲۰۱۵). عالیه عبدی و همکاران در سال ۱۳۹۹ در پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط انگیزش پیشرفت با رضایت از عوامل محیطی در دانشجویان ساکن خوابگاه (نمونه موردی: دانشجویان ساکن در خوابگاه دولتی دانشگاه محقق اردبیلی)، نشان داد میان ویژگی‌های کالبدی ساختمان (تناسبات فضایی، ابعاد فضایی، جانمایی مبلمان) تسهیلات و خدمات کالبدی با انگیزش پیشرفت دانشجویان ساکن در خوابگاه، رابطه معنادار وجود دارد. در واقع عوامل کالبدی بر انگیزش پیشرفت به واسطه سکون دانشجویان مؤثر است. همچنین بین عوامل اجتماعی (تراکم اجتماعی در فضا، شخصی‌سازی و حریم خصوصی، امنیت اجتماعی، تعلق مکانی و دلبستگی، مشارکت و اجتماع‌پذیری مکان) با انگیزش پیشرفت دانشجویان ساکن در خوابگاه نیز ارتباط معنادار وجود دارد و نیز عوامل مدیریتی خوابگاه نیز می‌تواند تأثیرگذار باشد (Soroush, 2019).

محمد مهدی سروش و همکاران در سال ۱۳۹۸ در پژوهشی با عنوان تحلیلی بر چگونگی سکنی گزینی دانشجویان در مکان های خوابگاهی با رویکرد پدیدارشناسانه، در مراحل و نتایج (بر مبنای نشاط و تعاملات اجتماعی) به مواردی دست یافت که عبارت اند: ۱. نیاز به محیطی برای ورزش و انجام فعالیت های جسمی؛ ۲. نیاز به طراحی کالبدی مناسب؛ ۳. نیاز به ارتباط بصری مناسب با فضای بیرون از اتاق ها؛ ۴. سیستم طراحی خطی را باید تاحدامکان اصلاح کرد.

۵- برقراری سیستم تهویه مناسب برای راهروهای موجود در خوابگاه؛ ۵. تمامی اتاق ها به یک میزان از شرایط نور آفتاب، تهویه و منظر مناسب برخوردار باشند (Soroush, 2019). محمدتقی نظریور و همکاران در سال ۱۳۹۸ تحقیقی با عنوان ارزیابی مؤلفه های مؤثر بر میزان رضایت دانشجویان دختر از سکونت در خوابگاه های دانشگاهی را انجام دادند که مراحل نتایج آن به شرح ذیل است: ۱. برخورد مستقیم با دانشجویان ساکن و شناخت نیاز، توقعات و یافتن انتظارات و ۲. بررسی شاخص سرزندگی در فضای خوابگاه که به ترتیب به شرح زیر است: ۱. تحرک و حضور دانشجویان بدون مزاحمت و بازدهی خوابگاه؛ ۲. وجود جاذبه ها و دیگر عوامل تأثیرگذار. در نهایت پنج عامل کالبد فضاهای داخلی و عملکردها، مدیریت و بهداشت خدمات، زیبایی شناسی و نورگیری طبیعی، امنیت و ارتباطات اجتماعی و ارتباط با طبیعت (Taqipour, 2019). مژده جعفری و همکاران در سال ۱۳۹۸ در تحقیقی با موضوع راهبردهای طراحی خوابگاه های دانشجویی بر اساس تحلیل قرارگاه های رفتاری (نمونه مورد مطالعه: خوابگاه دانشجویان دختر دانشگاه شیراز)، با شناخت قرارگاه های رفتاری و عوامل برهم زننده آن ها به راهبردهای زیر دست یافته اند: ۱. تعریف حریم خصوصی با پارتیشن های حائل میان تخت خواب و لوازم شخص و استفاده از پله، پرده و نورپردازی مجزا برای حریم های خصوصی؛ ۲. تفکیک مرز و قلمرو خصوصی و عمومی با استفاده از تکنیک های گرافیک محیطی؛ ۳. رعایت سلسله مراتب فضایی؛ ۴. تعریف عرصه های فعالیتی؛ ۵. افزایش فضای قابل استفاده برای هر شخص بدون اشغال مساحت اتاق؛ ۶. تعریف واحدهای همسایگی؛ ۷. ادغام درون و بیرون و ۸. خرد کردن فضاهای عمومی وسیع (Jaffari, 2019).

مریم علمداری و همکاران در سال ۱۳۹۴ در تحقیقی با عنوان زمینه سازی پایداری اجتماعی خوابگاه دانشجویی با رویکرد روان شناسی محیط (مردم محور و پایداری اجتماعی) به نتایج زیر دست یافته اند: ۱. با وجود زندگی اکثر دانشجویان در خوابگاه های راهرویی ولی تمایل آن ها به خوابگاه های سوئیتی است؛ ۲. ارائه گزارشات درباب خوابگاه های سوئیتی و راهرویی که در نهایت میل دانشجویان به سوئیتی ها بیشتر است (Alamdari, 2015). کیم وول پیل در سال ۲۰۱۵ در تحقیقی با عنوان تأثیر محیط فیزیکی زندگی بر تعامل اجتماعی و احساس اجتماعی درک شده در دانشجویان خوابگاهی دانشگاه به موارد ذیل پرداخت: در خوابگاه ها، ویژگی هایی مانند جنسیت، درجه، مدت زندگی و تجزیه و تحلیل ها نشان داد که افراد هر گروه شخصیت از نظر آماری در سطح معنی داری قرار دارند به ویژه دانشجویانی که مشارکت اجتماعی بیشتر از بقیه دارند. تجزیه و تحلیل فردی از SOC نشان داد که احساس تعلق فردی (عضویت) بالاتر از حس عاطفی مشترک بود. اتصال به این معنی که سطح خاصی از مداخله مورد نیاز است. تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون نشان داد که بین محیط فیزیکی و عوامل مرتبط با حس اجتماع (SOC) رابطه آماری معناداری وجود دارد. نمرات حس جامعه با نرخ مشابه افزایش یافته است (ضرب رگرسیون استاندارد شده $p = .000$ ، $\beta = .583$) همچنین مشخص شد که مهم ترین عوامل پیش بینی کننده در تسهیل تعامل اجتماعی، راحت، ساکت بودن و فضای اجتماعی کافی در اطراف خوابگاه خلاصه می شود. از آنجایی که این تحقیق یک مورد محدود از دانشگاه را در بر می گیرد، محدودیت هایی برای تعمیم نتایج وجود دارد. با این حال، گفته می شود که مفاهیم حاصل از مفهوم SOC، طراحی سالن اقامت ما را به گونه ای اجرا می کند که رفاه اجتماعی همه کاربران مربوطه را ارتقا دهد (Kim Wool Peel, 2015).

راستی پور جعفر در سال ۲۰۱۶ در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل رضایتمندی در طراحی خانه دانشجویی: مطالعه موردی پردیس خوابگاهی پسران این گونه به موضوع پرداخته که در نتایج به این گونه اند که: قدرت متغیرهای مستقل (۶ عامل مازلو) در پیش بینی رضایت محیطی دانشجویان ساکن در خوابگاه های دانشگاه گیلان از طریق رگرسیون گام به گام ارزیابی شد. در نهایت به دست آمد که: ۱. متغیرهای عزت نفس و احترام بیشترین تأثیر را بر رضایت محیطی دانشجویان داشتند؛ ۲. متغیرهای ارضای نیازهای فیزیولوژیکی نقش دوم را در رضایت محیطی دانشجویان دانشگاه گیلان داشت؛ ۳. سومین نیازی که بر رضایت محیطی دانش آموزان تأثیر عمده ای دارد، احساس تعلق و محبت است. به نظر می رسد تعاملات اجتماعی مهم ترین عامل در ارضای این نیاز

تدوین راهبردهای طراحی مؤثر بر «سرزندگی اجتماعی» در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل **بشیر** ۱۰۷

باشد؛ ۴. علاوه بر این، متغیرهای دیگری مانند ارتباط با محیط طبیعی و وجود عناصر نمادین و خاطره‌انگیز از دیگر عوامل مهم در ارضای این نیاز حیاتی است؛ ۵. رتبه‌بندی دیگر نیازها برای رسیدن به رضایت محیطی، ایمنی (روانی) و خودشکوفایی است و ۶. نیازهای شناختی و زیبایی‌شناختی (رسمی) بر ایجاد رضایت در دانشجویان ساکن خوابگاه‌های دانشگاه گیلان تأثیری نداشت (PourJafar, 2016).

دان پینگ وان در سال ۲۰۱۸ در تحقیقی با عنوان مشاوره، مشارکت و مزایای مشترک (اصل طلایی ایجاد یک زندگی بهتر) در خوابگاه برای دانشجویان کالج، این‌گونه پرداخت که: علی‌رغم مشکلات مختلفی که در زندگی خوابگاهی به وجود می‌آید، دانشجویان هنوز این شانس را دارند که از زندگی خوابگاهی بهتری برخوردار شوند تا زمانی که از اصل مشاوره گسترده، مشارکت مشترک و مزایای مشترک پیشنهادشده توسط شیء پیروی کنند. برای پیروی از این اصل، دانش‌آموزان باید ابتدا آگاهی از "مشاوره گسترده" را افزایش دهند و سپس مکانیسم "مشارکت" را بهبود بخشند. هر یک از اعضای خوابگاه تلاش خود را برای بهتر کردن خوابگاه انجام می‌دهند. در عوض، آن‌ها از مزایای یک خوابگاه امن، تمیز و مرتب با فضایی راحت و دلپذیر به اشتراک می‌گذارند. خوابگاه یک جامعه کوچک با آینده مشترک برای اعضای آن است. برای ایجاد یک زندگی خوابگاهی بهتر برای همه، هر یک از اعضا یک مشارکت‌کننده، مشارکت‌کننده و ذی‌نفع است (Ping Wan, 2018).

آنا تولی تسیوس و همکاران در سال ۲۰۱۴ در پژوهشی با عنوان تأثیر محل سکونت بر مؤلفه‌های سلامت در کیفیت زندگی دانشجویان به این نتایج دست یافت که: از میان عواملی که مؤلفه سلامت جسمانی را تشکیل می‌دهند، بیشترین امتیاز به شاخص فعالیت بدنی مردان ($PF = 95/71$) و زنان ($PF = 91/43$) و از مؤلفه‌ها، مؤلفه سلامت روان - شاخص داده می‌شود. فعالیت اجتماعی مردان ($SF = 82,9$) و زنان ($SF = 77,22$) که در خانه‌های شخصی زندگی می‌کنند، در مقایسه با ساکنان آپارتمان‌ها و خوابگاه‌ها، زندگی در خانه‌های شخصی در مقایسه با زندگی در خوابگاه‌ها و آپارتمان‌ها تأثیر مثبتی بر شکل‌گیری مؤلفه‌های کیفیت زندگی دارد. همبستگی بین شاخص‌هایی که مؤلفه‌های سلامت جسمی و روانی را در کیفیت زندگی دانش‌آموزان تشکیل می‌دهند، ارزیابی‌های بالاتر و در نتیجه تأثیر قوی‌تری بر شکل‌گیری مؤلفه روان‌شناختی سلامت دارند (Theseus, 2014). همچنین پژوهش‌هایی جهت ایجاد سرزندگی فضا که فرشاد بازوندی در سال ۱۳۹۳ در پژوهشی با عنوان نقش سرزندگی در ایجاد تصور ذهنی شهروندان و میزان بهره‌گیری از فضای شهری (نمونه موردی: پیاده‌راه خیابان سپهسالار تهران)، به ۱۱ مورد را که باعث ثبات در سرزندگی می‌شود، اشاره می‌کند که شامل: وجود کاربری مختلف، وجود فضاهایی برای اوقات فراغت؛ وجود معرکه‌گیران و دست‌فروشان؛ حضور گیاهان و آب‌نما؛ نورپردازی مناسب؛ قابلیت دسترسی فضا به وسایل نقلیه عمومی؛ ایجاد فضای نشستن؛ متنوع نمودن زمان‌های استفاده از فضا؛ ایمنی عابرین از وسایل نقلیه و اختصاص دادن فضای خیابان به پیاده و کف‌سازی مناسب که به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در استفاده از فضا در نظر گرفته شده بودند، در واقع همان عوامل ایجاد سرزندگی نیز هستند. به ترتیب مؤلفه‌های حضور گیاهان و آب‌نما، نورپردازی مناسب؛ ایمنی عابرین از وسایل نقلیه؛ وجود کاربری مختلف و قابلیت دسترسی فضا به وسایل نقلیه بالاترین میانگین را دارند (Baswandi, 2014).

گلناز میکائیلی‌هاچه‌سو و همکاران در سال ۱۳۹۶ در تحقیقی با عنوان بررسی و ارزیابی تطبیقی سرزندگی شهری در محله‌های اختصاصی و محلات سنتی با رویکرد توسعه پایدار در جغرافیا؛ مطالعه موردی کلان شهر تبریز به این نتایج دست یافت: بعد اقتصادی و بعد اجتماعی در میزان سرزندگی مجتمع‌های مسکونی بسیار حائز اهمیت است. - با توجه به شاخصه انتخابی و نتایج حاصل از مطالعات میدانی و تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه‌ها، میزان سرزندگی در مجتمع مسکونی اختصاصی آسمان تبریز بر اساس مؤلفه‌ها و متغیرهای اندازه‌گیری شده بیشتر از محله سنتی چرنداب است. چیدمان مناسب بلوک‌ها و محوطه‌سازی باعث حضورپذیری بیشتر ساکنین و در نتیجه مشارکت و افزایش سرمایه اجتماعی شده است. در ادامه به آزمون فرضیه‌ای پرداخته‌اند (Hache Su, 2017). مهرداد شهبازی و همکاران در سال ۱۳۹۸ تحقیقی با عنوان غربال‌گری عوامل سرزندگی محیطی در فضاهای باز مجموعه مسکونی شهر تهران با استفاده از تکنیک فازی به نتایجی دست یافت که: سرزندگی محیطی شامل چند عامل اصلی است از جمله: بعد کالبدی؛ بعد فضایی؛ بعد عملکردی اقتصادی؛ بعد اجتماعی فرهنگی؛ بعد ارتباطی و بعد اقلیمی که با اندازه‌گیری زیاد و خیلی

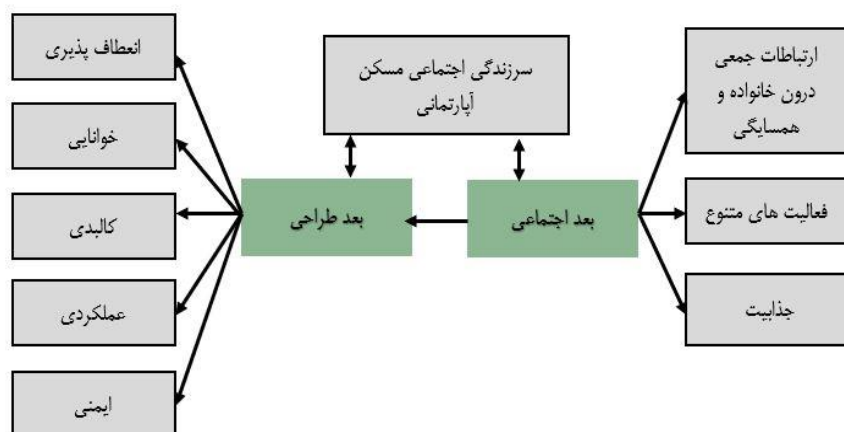
زیاد و کم به روش فازی برای دو مجموعه مسکونی مورد مقایسه قرار گرفته است (Shahbazi, 2019). محمدصادق طاهر طلوع دل و همکاران نیز در سال ۱۳۹۸ به پروژه‌ای با موضوع مؤلفه‌های عامل ایجاد سرزندگی ساکنین فضاهای زیستی پرداختند که حاصل آن به شرح ذیل است:

با توجه به مطالعات انجام گرفته می‌توان گفت براساس نظر متخصصین در رابطه با موضوع سرزندگی، به ترتیب اولویت سه مؤلفه کالبدی ۷۴ / ۴۲٪، اجتماعی ۱۸ / ۶۱٪ و زیست محیطی ۷ / ۰۰٪ در رسیدن به حس سرزندگی در فضای زیستی مؤثرند. در ادامه با توجه به این سه مؤلفه ۱۵ عامل به دست آمد که از بین این ۱۵ عامل مؤثرترین عوامل عبارت‌اند از تعاملات اجتماعی (مؤلفه اجتماعی)، تنوع فعالیت‌ها (مؤلفه کالبدی) و نیز تنوع کاربری (مؤلفه کالبدی) با درصد فراوانی تقریباً برابر و معادل ۱۴٪ تشخیص داده شدند. پس این مؤلفه‌ها دارای تأثیری بالایی برای ایجاد فضای زیستی سرزنده هستند (Taher Toludal, 2019). همچنین سارا خلیلی‌خواه و همکاران نیز در سال ۱۴۰۰ در تحقیقی با عنوان معیارهای ارتقای سرزندگی خلاق در فضاهای آموزشی مدارس ابتدایی از نگاه متخصصان به ۵ مورد از فضاهای خاص با نگاه متخصصان پرداخته است (Khalilikah, 2021). با توجه به پژوهش‌های کارشده در موضوع مورد نظر، کمبود توجه به طراحی فضاهایی که مؤلفه‌های سرزندگی و شاد زیستن میان محیط‌های خوابگاهی به‌ویژه خوابگاه‌های متأهلی که نیاز به نشاط بیشتر برای زندگی سالم‌تر دارند قابل ذکر است.

۴. چارچوب نظری

سرزندگی، مفهومی اعم از فضای شهری بوده و در دو سطح خرد و کلان قابل تعریف است. سرزندگی در سطح کلان، علاوه بر سرزندگی فضاهای شهر، مفاهیمی چون عدالت، کارآمدی، سازگاری، انعطاف‌پذیری، کیفیت محیطی را نیز در بر می‌گیرد که در نهایت سرزندگی شهر در صورت پایداری به زیست‌پذیری منجر خواهد شد. فضایی سرزنده است که در دامنه وسیعی از روز، انواع افراد به اختیار خود و نه از روی اجبار به آنجا آمده و لحظاتی را در فضا سپری نمایند. به عبارت دیگر، فضا باید به گونه‌ای باشد که مردم بیایند و بمانند (Khasto, 2007: 71). چگونگی ارتباط بین اعضای خانواده از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر فرم و انتظام فضایی مسکن است که نشان می‌دهد افراد خانواده از چه فضاهایی و در چه زمان‌هایی با چه عملکردهایی و چگونه استفاده می‌کنند. همچنین میزان ارتباط بین مؤلفه‌های مسکن با مشخصه قرارگاه‌های فضایی برای خانواده بیشتر مؤلفه‌های فضا، فرم عملکرد فضا، انواع فضا سلسله‌مراتب و ارتباطات فضایی است (Mohammad Pour, 2019:12). همچنین توجه به فضا با در نظر گرفتن قرارگاه‌های رفتاری اعضای خانواده بسیار مورد توجه است. کوین لینچ در کتاب تئوری شکل شهر سرزندگی را در گروی سه عامل بقا، ایمنی سازگاری می‌داند. همچنین مطرح می‌کند که سرزندگی از هر چیزی برای قرار گرفتن در کالای عمومی خالص نزدیک‌تر است، زیرا سلامتی و بقا ارزش‌هایی هستند که دارای مقبولیت عام هستند و تهدید این سلامتی بدون تبعیض رخ می‌دهد (Lynch, 1960: 153, 56, 2005). حضور قوی و مداوم افراد از گروه‌های مختلف موجب سرزندگی فضا می‌شود. آقای دکتر جهان‌شاه پاک‌زاد در کتاب راهنمای طراحی فضاهای شهری در ایران در رابطه با سرزندگی این موارد را در غالب راهبردهایی نظیر ایجاد دلبازی (عناصر طبیعی، محصوریت مناسب) و ایجاد تنوع (عملکرد، عناصر کالبدی) برای میدان‌های شهری، همچنین راهبردهای تنوع (عملکرد، کالبد) و امنیت (کالبد، عملکرد) را برای پیاده‌راه‌ها و راهبرد ایجاد تنوع عملکردی و کالبدی (کالبد، فعالیت) را برای پله‌های شهری معرفی می‌کنند (Pakzad, 2007: 429, 56, 140). در این میان، عناصر هنری و گرافیکی مستقر در فضای شهری می‌تواند مردم را جذب نموده و با حضور شهروندان، اجتماع را در فضا بسازد و سرزندگی و هویت محلی فضاهای شهری را تضمین نماید (Vahdat, 2016: 27). سرزندگی در حقیقت تمایل شهروندان به حضور فعال و پویا در محیط‌های شهری گفته می‌شود که باعث پر رونق و شلوغ تر شدن فضاهای شهری و افزایش حضور شهروندان در فضاهای عمومی شهر می‌شود. معیارهای زیر عامل افزایش سرزندگی هستند: تنوع جاذبه، قابلیت دسترسی، آسایش، ایمنی و امنیت، زمان و بعد فعالیت‌ها، فعالیت‌های کنار خیابان، حمل‌ونقل و اختلال کاربری‌ها (Ahmadi, 2013: 87). جیکوبز (۱۹۹۶) چهار شرط اصلی را برای خلق تنوع بارور در خیابان‌ها و نواحی شهری و در نتیجه سرزندگی شهری بیان می‌کند: ۱. ترجیحاً محدوده دارای بیش از دو کارکرد اصلی باشد؛ ۲. غالب بلوک‌های مسکونی کوتاه باشد؛ ۳. منطقه ترکیبی از ساختمان‌هایی با سن و شرایط متفاوت باشد؛ ۴. تراکم کافی مردم، صرف‌نظر از علت

حضورشان و خوانایی وجود داشته باشد. او در شرط اول تنوع کاربری، در شرط دوم و سوم بر روی تنوع کالبدی و در شرط چهارم بر تنوع فعالیت‌ها تأکید می‌کند. به اعتقاد او تنوع، سرزندگی را به دنبال خواهد داشت. یان گل (۱۹۹۶) محیط‌هایی سرزنده است که در آن فعالیت‌های «اختیاری» و «اجتماعی» در دامنه نسبتاً گسترده‌ای از زمان جریان دارد (Taher Tolodel, 2017: 48). جان روس ۲ معتقد است برای ارجاع به سرزندگی باید از عبارت «کیفیت زندگی» استفاده کرد. او سرزندگی را همان کیفیتی می‌داند که مردم در فضاهای شهری دارند و تجربه می‌کنند. یان گل نیز در تعریف سرزندگی در شهرها می‌گوید: «حیات و زندگی فرد در میان جمعیت بودن است و آنچه به فضا زندگی می‌بخشد، مردم و حضور فعال و پرشور و نشاط آن‌ها در فضا است» (Gol, 2013: 69). جین جیکوبز نیز مدعی بود شهرهای سالم و بانشاط، شهرهایی ارگانیک، خودجوش و خوش‌اقبال‌اند؛ آن‌ها بر پایه تنوع اقتصادی، انسانی، معماری، جمعیت‌های مترکم و اختلاط کاربری‌ها استوارند (Rahimi, 2017: 44). با توجه به دیدگاه صاحب‌نظران شهری و معماری در این پژوهش از میان مؤلفه‌های ذکرشده بر سرزندگی اجتماعی و نشاط، ۸ مؤلفه تأثیرگذار در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل دانشگاه صنعتی اصفهان مورد‌ارزیابی قرار خواهد گرفت که در مدل پژوهشی زیر قرار می‌گیرند (نمودار شماره ۱).

نمودار ۱. مدل مفهومی

۵. مراحل و یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی: از میان ۱۴۰ پرسش‌نامه پخش‌شده، پاسخ‌دهندگان ۸۰ نفر زن و ۵۰ نفر مرد که به‌نوعی ۵۷ درصد زن و ۴۳ درصد مرد به سؤال‌ها پاسخ دادند. همچنین بیشترین بازه سنی بین ۲۵ تا ۳۰ سال است و اصولاً مردها دانشجوی کارشناسی ارشد و یا دکتری و زن‌ها خانه‌دار هستند (البته در این بین هم چند خانم دانشجو در کنار همسران دانشجو هستند). در این میان درصد از خانواده‌ها برای دوره‌ی در محوطه مسکونی آپارتمانی در روزهای خوش آب‌وهوا (عصرهای بهار، شب‌های تابستان، عصرهای و شب‌های پاییز و گاهی ظهرهای زمستان) برای دوره‌ی‌های دوستانه، در محوطه حضور دارند. همچنین ۳۵ درصد از خانواده‌ها کودکان خود را برای بازی روزانه و گروهی به محوطه می‌آورند.

یافته‌های استنباطی: با توجه به مدل مفهومی پژوهش که در راستای ایجاد عوامل مؤثر در سرزندگی محیط‌های مسکونی موقت (خوابگاه‌های متأهلی) است، و همچنین براساس نتایج به‌دست‌آمده از سؤال باز موجود در پرسش‌نامه و مصاحبه انجام‌شده با ساکنین به‌نوعی ۲ متغیرهای اصلی که شامل ۸ متغیر فرعی قیدشده (در چارچوب نظری) است، دریافت شد که میزان همبستگی و سطح معناداری آن‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss این‌گونه محاسبه شد:

جدول ۱. میزان همبستگی و سطح معناداری متغیرها			
متغیر اصلی (شاخص)	متغیر فرعی (مؤلفه)	ضریب همبستگی با سرزندگی	سطح معناداری با سرزندگی

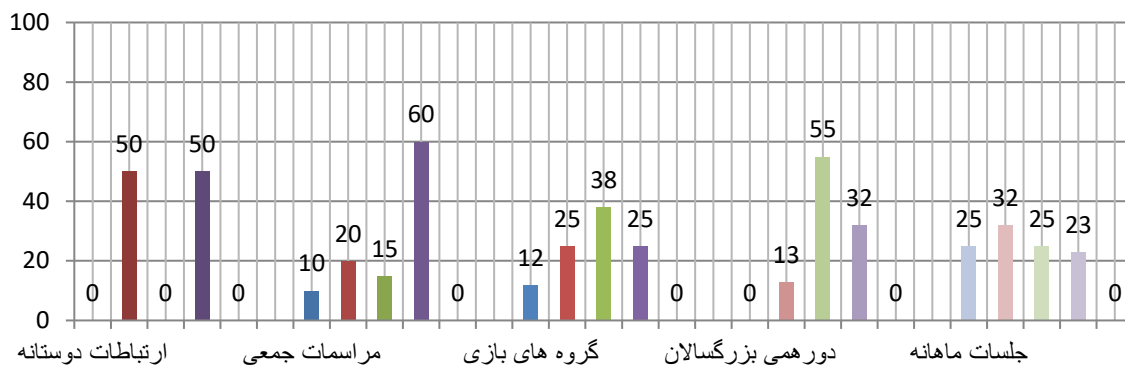
ارتباطات جمعی	۰/۴۹	۰/۰۰۰
بعد اجتماعی	فعالیت‌ها	۰/۴۵
	جذابیت	۰/۴۹
	انعطاف‌پذیری	۰/۴۹
بعد طراحی	خوانایی	۰/۳۷
	کالبدی	۰/۳۵
	عملکردی	۰/۴۹
	ایمنی	۰/۳۲

که در پی آن هر متغیر فرعی خود نیز حاوی ۵ متغیر وابسته است که در مجموع ۴۰ متغیر وابسته به شکل زیر قلمداد می‌شوند:

جدول ۲. متغیرهای اصلی، فرعی و وابسته					
متغیر اصلی	متغیر فرعی	متغیر وابسته	متغیر اصلی	متغیر فرعی	متغیر وابسته
بعد اجتماعی	ارتباطات جمعی	ارتباطات دوستانه	بعد طراحی	خوانایی	مسیریابی
		مراسمات جمعی			چیدمان بلوک‌ها
		گروه‌های بازی			ارتباط بلوک‌ها
		دورهمی بزرگسالان			تابلوهای آدرس‌یابی
		جلسات ماهانه			چیدمان واحدهای هر بلوک
فعالیت‌ها	پیاده‌روی و ورزش بانوان پیاده‌روی و ورزش آقایان	فعالیت‌های خانوادگی فعالیت‌های مذهبی فعالیت‌های سیاسی	کالبدی	فرم فضای ورودی بلوک پلان واحدها	نمای بلوک‌ها مقیاس واحدها
جذابیت	درختان در محوطه (اقلیم) گل‌کاری محوطه (تغییر فصل) جداره‌های فضای مشاع	فضای ورودی هر واحد نورپردازی محوطه	عملکردی	فضای فرهنگی فضای مذهبی فضای تجاری	مقیاس و چیدمان محوطه
بعد طراحی	نمایشگاه‌های فصلی کلاس‌های آموزشی دوره‌ای لوازم بازی فصلی برای کودکان برگزاری اجراهای هنری-باستانی برگزاری جشن‌ها و مناسبت‌ها	ایمنی	امنیت پارکینگ برای خودروها امنیت پارکینگ برای کودکان حصارهای ورودی اختلاف سطح‌های موجود مجموعه ایمنی بازی کودکان دور از خانواده		

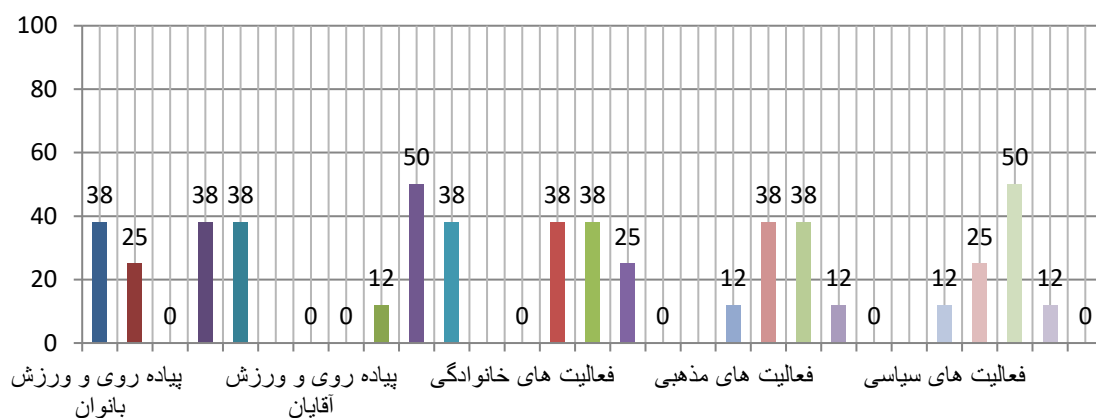
هرکدام از این متغیرهای وابسته در سؤالات پرسش‌نامه مطرح شده و در راستای کیفیت میزان وجود هر کدام در مجموعه آپارتمانی مسکونی امام جواد (ع) از دید ساکنان فعلی، پاسخ دریافت شد که با تحلیلی بر نمودار میله‌ای، به بررسی میزان برآورد درصدی از هر متغیر پرداخته شد.

ارتباطات جمعی

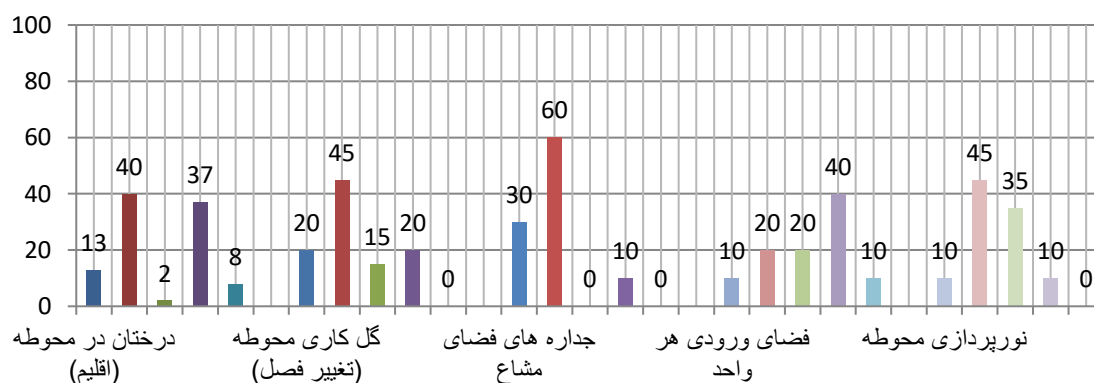
نمودار ۲. تحلیل داده‌های ارتباطات جمعی

فعالیت‌ها

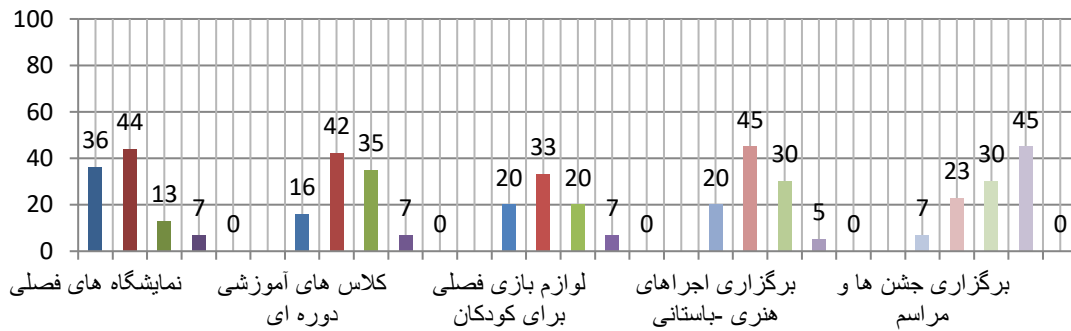
نمودار ۳. تحلیل داده‌های فعالیت‌ها

جذابیت

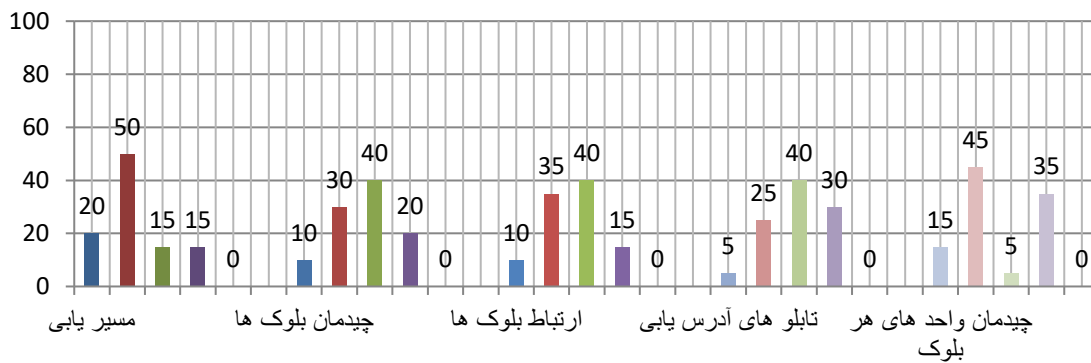
نمودار ۴. تحلیل داده‌های جذابیت

انعطاف‌پذیری

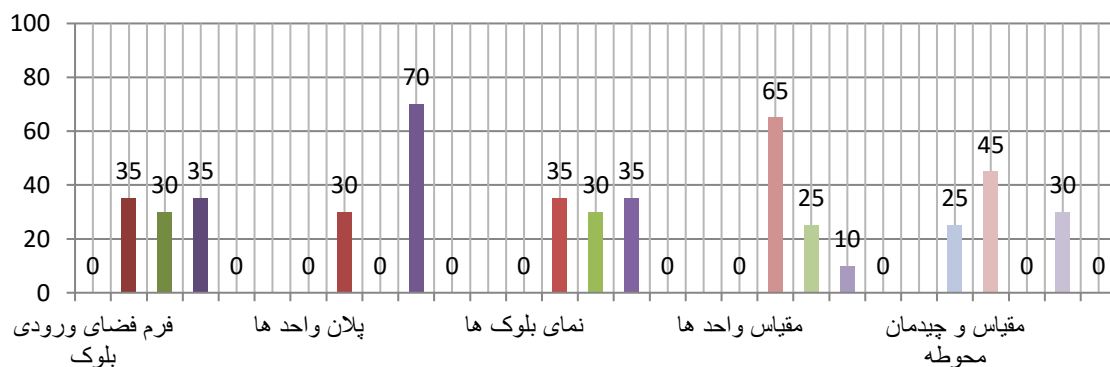
نمودار ۵. تحلیل داده‌های انعطاف‌پذیری

خوانایی

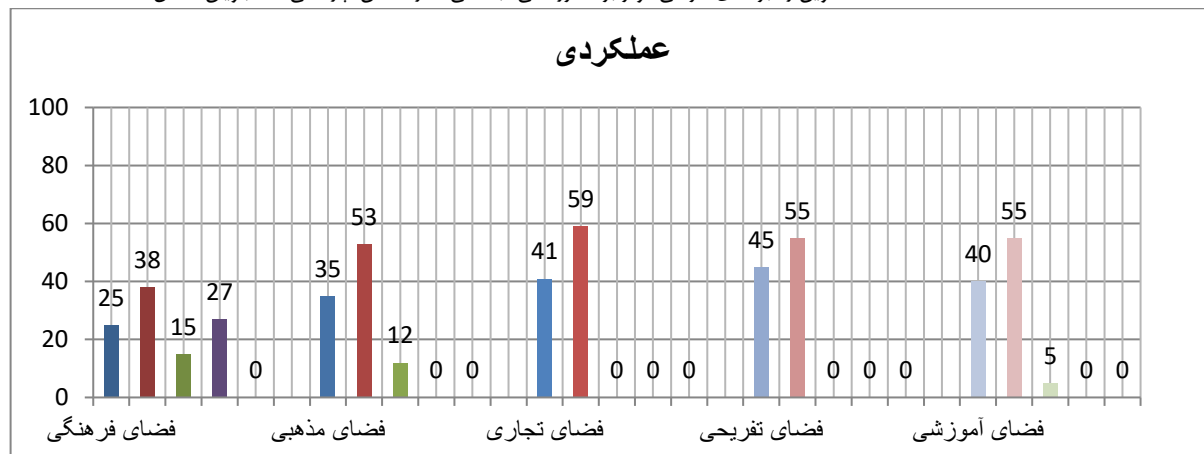

نمودار ۶. تحلیل داده‌های خوانایی

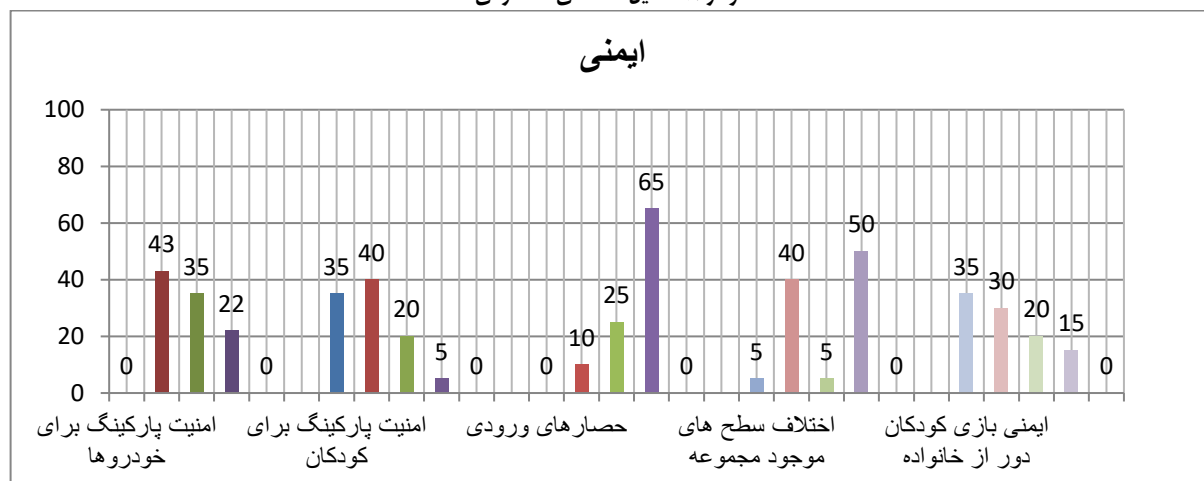
کالبدی

نمودار ۷. تحلیل داده‌های کالبدی

نمودار ۸. تحلیل داده‌های عملکردی

نمودار ۹. تحلیل داده‌های ایمنی

برای تسلط یافتن به شرایط موجود با توجه به متغیرهای مطرح شده به میزان رضایتمندی و نارضایتمندی از ساکنین بر مبنای پاسخ‌های سؤالات متغیرهای فرعی که نشأت گرفته از متغیرهای وابسته هستند پرداخته شد. به این گونه که از میانگین فراوانی پاسخ‌های بسیار راضی‌ام و راضی‌ام و همچنین بسیار ناراضی‌ام و ناراضی‌ام به درصدی از رضایتمندی و نارضایتمندی پاسخ‌دهندگان، دست یافته شد.

جدول ۳. میزان رضایتمندی و نارضایتمندی

متغیر فرعی	درصد رضایتمندی	درصد نارضایتمندی	وضعیت کلی سرزندگی
ارتباطات جمعی	۳۸ درصد	۴۰۳۶ درصد	رضایتمندی
فعالیت‌ها	۴۲ درصد	۳۰ درصد	رضایتمندی
جذابیت	۳۴ درصد	۵۸ درصد	نارضایتمندی
انعطاف‌پذیری	۱۳۰۲ درصد	۵۷۰۲ درصد	نارضایتمندی
خوانایی	۲۳ درصد	۴۹ درصد	نارضایتمندی
کالبدی	۴۱ درصد	۳۸ درصد	رضایتمندی
عملکردی	۵۰۴ درصد	۸۹۰۲ درصد	نارضایتمندی
ایمنی	۳۱۰۴ درصد	۴۷۰۶ درصد	نارضایتمندی

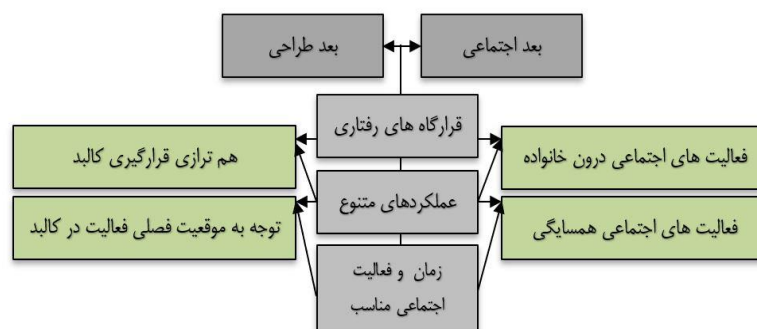
۶. بحث

پژوهش موردبررسی در حیطه بررسی سرزندگی در مسکن آپارتمانی دانشجویی متأهلین امام جواد (ع) دانشگاه صنعتی اصفهان انجام شد و نتایج به دست آمده در تأیید رضایت و نارضایتی ساکنان از میزان سرزندگی موجود تأیید بر این موضوع بود که می‌توان سرزندگی را در حیطه‌های مختلف را با انجام مواردی توسط طراح معمار و یا طراح شهر به وجه مطلوب بازسازی و یا طراحی کرد. متغیرهای به‌دست‌آمده بر سه نوع تقسیم‌بندی شد که شامل: اصلی، فرعی و وابسته هستند. دو متغیر اجتماعی و طراحی موردتوجه برای ایجاد سرزندگی در فضا معرفی شد.

متغیر اجتماعی، شامل سه متغیر فرعی ارتباطات جمعی، فعالیت‌ها و جذابیت است که این موارد خود شامل پانزده متغیر وابسته‌ای هستند که هرکدام از آن‌ها در داشتن سرزندگی فضای اجتماعی خانواده مؤثر هستند.

متغیر طراحی، نیز شامل پنج متغیر فرعی انعطاف‌پذیری، خوانایی، کالبدی، عملکردی و ایمنی است که باز خود شامل بیست و پنج متغیر وابسته‌ای هستند که برای توجه معماران و شهرسازان می‌توانند در ایجاد فضایی سرزنده برای مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل مؤثر باشند.

با توجه به مباحث مطرح شده می‌توان سرزندگی موجود در فضا را از آمیختن بعد موارد اجتماعی - فرهنگی جامعه مکان موردنظر با ایده طراح مکان موردنظر به نتایج مطلوبی رسید. اینکه نیازهای افراد ساکن در فضایی از زندگی که به دلیل ماهیت وجودی آن (فضای سکونت دانشجویان و توجه به رعایت سکوت برای مطالعه) می‌بایست همزمانی زندگی، داشتن سرزندگی و سکوت را در یک مکان برنامه‌ریزی کرد. ایجاد تعاملات اجتماعی در فضاهای مسکونی میان اعضای درون خانواده و همسایگی، باعث ارتباطاتی توأم با سرزندگی می‌شود که با ارتقا دادن به این تعاملات، جریان زندگی به سمت داشتن شور و حال درون خانواده پیش می‌رود که این خود در تمام عرصه‌های پیشرفت و داشتن خانواده موفق در زمینه سرزندگی خانواده، اثر بهینه دارد.

نمودار ۱۰. روابط متغیرها با تعاملات اجتماعی مسکن آپارتمانی

۷. نتیجه‌گیری

فضای خوابگاه متأهلی به دلیل داشتن حس مشترک در افراد ساکن (دوری از محل اصلی زندگی هر خانواده) باعث نوعی بودن حس همدلی و صمیمیت بیش‌تری نسبت به فضاهای مسکونی دائم است. به وجود آمدن احساس نشاط در کنار امید به سپری روزهای توأم با مشکلات خاص زندگی دانشجویی و روزهای آینده در خانواده، حسی است که با به وجود آوردنش می‌توان روزهایی شادتر را برای خانواده‌ها به ارمغان آورد. مرد یا زن (دانشجو) که با خانواده از بوم شهر خود برای ادامه تحصیل به مکانی مهاجرت موقت دارد نیاز به آرامش توأم با شاد زیستن و سرزندگی کافی دارد تا بتواند چند سالی را با برای رسیدن به موفقیت با شرایط بهتر سپری کند.

تدوین راهبردهای طراحی مؤثر بر «سرزندگی اجتماعی» در مسکن آپارتمانی دانشجویان متأهل **بُیان** ۱۱۵

در پژوهش‌های انجام شده بیشترین عوامل مرتبط با داشتن حس رضایت از سرزندگی اجتماعی مواردی همچون داشتن عزت‌نفس، ارتباط میان کالبد متناسب با نیاز ساکنین، نیاز و تنوع در کاربری‌ها، توجه به بعد اقلیمی و ارتباط میان عملکردها متناسب با آن، توجه به بعد اجتماعی و داشتن فضای موردنیاز و به‌اندازه برای فعالیت‌های اجتماعی و توجه به بعد اقتصادی و ارتباط متقابل آن با تعاملات بیشتر در عرصه خانواده و یا همسایگی مؤثر بوده است. خوابگاه متأهلین کوی امام جواد (ع) دانشگاه صنعتی اصفهان، مجموعه آپارتمان‌های مسکونی است که جز مکان‌های نسبتاً موفق (با توجه به مشاهدات صورت گرفته) در این زمینه است. به‌طوری که جدای از پرسش‌نامه، طی مصاحبه‌های طولانی با افراد ساکن در آن مکان، می‌توان گفت خانواده‌های متعددی از شرایط نشاط موجود در آن و همچنین ارتقا یافتن روابط درون خانواده دانشجویان نسبت به مسکن‌هایی که قبلاً در آن سکونت داشته‌اند، حس رضایت دارند. به همین منظور با در نظر گرفتن مؤلفه‌هایی در جهت بررسی حس سرزندگی و ارتقای روابط اعضای خانواده در مکان به این مقوله پرداخته شد که از میان آن‌ها می‌توان گفت، ارتباطات جمعی، انواع فعالیت‌های متنوع زندگی، و نوع کالبد موجود در مجموعه مسکونی آپارتمانی خوابگاهی موردنظر، بیشتر مورد استقبال عموم بوده است و دیگر مؤلفه‌ها نیاز به بازنگری و تقویت در بودن مناسب‌تر آن‌ها، برای ایجاد حس سرزندگی دارند. البته محیطی غنای سرزندگی و ارتقای روابط اجتماعی خانواده کامل را در خود دارد که بتواند تمام ۸ مؤلفه موردتحلیل قرار گرفته پژوهش را در خود داشته باشد که در جهت داشتن محیط‌های با نشاط‌تر در مجموعه آپارتمانی خوابگاه‌های متأهلی به ارائه پیشنهاداتی پرداخته شده است.

جدول ۴. راهکارهای افزایش ارتباطات جمعی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش ارتباطات جمعی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	برگزاری جلسات دوستانه به‌صورت هفتگی و ماهانه در ساعاتی از روز که خانواده‌ها بتوانند وقت بیشتری را در کنار هم بگذرانند. مانند: جلسات گفتگو در باب موضوع‌های موردلخواه، جلساتی برای رفع مشکلات موجود در مجموعه.
۲	برگزاری اردوهای تفریحی برای بیشتر باهم بودن افراد ساکن و داشتن فضایی شاد.
۳	برگزاری مراسمی در خصوص ایام شاد و یا عزاداری‌ها برای داشتن ارتباط بیشتر افراد ساکن در یک زمان در کنار هم. مانند: برگزاری مراسم‌هایی از قبیل شب یلدا، عید غدیر و فطر، تاسوعا و عاشورا.
۴	داشتن برنامه‌هایی برای بازی گروهی کودکان هم‌سن و سال در محوطه.
۵	داشتن فضایی مناسب برای دیدن فیلم‌های سینمای خانوادگی و حضور هم‌زمان حداقل یک‌پنجم افراد ساکن.

مؤلفه ارتباطات جمعی از تأثیرگذارترین عامل‌های ایجاد حس سرزندگی اجتماعی برای ساکنین است که خود می‌تواند ایجاد شور و حال در افراد را بیشتر و بانگیزه بالایی ایجاد کند.

جدول ۵. راهکارهای افزایش فعالیت‌ها جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش فعالیت‌ها جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	برگزاری جلسات و مراسم در لابی هر بلوک به‌صورت جداگانه برای انجام فعالیت‌هایی که مرتبط با هر بلوک است.
۲	داشتن محیطی مختص به بانوان و آقایان به‌صورت مجزا در محوطه‌های باز تا بتوانند در وقت مناسب از شبانه‌روز به انجام ورزش و پیاده‌روی مشغول باشند.
۳	داشتن فضاهایی مناسب و سرپوشیده و یا روباز در مجموعه برای برگزاری نماز جماعت، مراسم‌های مذهبی.
۴	داشتن فضایی مناسب به‌صورت سرپوشیده و یا روباز برای انجام مراسم‌های هنری و باستانی.
۵	داشتن فضایی مناسب با تجهیزات موردنیاز برای انجام فعالیت‌های سیاسی افراد علاقمند به امور مربوطه.

انجام انواع فعالیت‌ها با توجه به علایق هر فرد در کنار هم می‌تواند ایجاد فضایی شاد را برای افراد رقم بزند که به دلیل وجود علاقه خاص هر فرد خود ایجاد اشتیاق حضور در مکان را فراهم می‌کند.

جدول ۶. راهکارهای افزایش جذابیت جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش جذابیت جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	نصب تابلوهایی با موضوع‌های جذاب‌کننده (اماکن تاریخی، طبیعت) بر روی جداره‌های لابی و راهروهای بلوک‌ها.
۲	نورپردازی مناسب محوطه در شب، جهت ایجاد فضایی دلنشین‌تر برای دوره‌های دوستانه و بازی کودکان.
۳	درخت‌کاری‌های مناسب با فصل‌ها برای زیبا بودن محوطه در فصل‌های مختلف سال و همچنین گل‌های متناسب (از لحاظ مکان، رنگ، تناسب ارتفاع).

۴	چیدمان متناسب و ایجاد تنوع در ورودی هر واحد (از لحاظ قرار دادن گلدان، جاکفشی متناسب، توجه به رنگ‌های لوازم در کنار هم قرار داده شده).
۵	استفاده از رنگ‌های متناسب باهم از جهت طیف‌های زیبا برای دکوراسیون موجود در واحدها (رعایت رنگ هم‌خوان در کابینت‌ها، درها و دکورهای موجود).

جذابیت از مهم‌ترین مؤلفه‌های ایجاد حس سرزندگی در یک مکان است، زیرا نوعی برانگیختگی در افراد را می‌تواند به وجود آورد که بسیار در نشاط روانی مؤثر است.

جدول ۷. راهکارهای افزایش انعطاف‌پذیری جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش انعطاف‌پذیری جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	صورت متداول اما با موضوعیت مختلف در محوطه، برگزاری نمایشگاه‌های فصلی (فروش خوراکی‌ها، لباس، لوازم خانه) به
۲	برگزاری کلاس‌های آموزشی (ورزشی، فرهنگی، تفریحی) برای کودکان و بزرگسالان در ساعات مناسب در محوطه و یا در فضای روبسته (اختصاص دادن واحدی برای برگزاری این کلاس‌ها در فصول و زمان‌های نامناسب از لحاظ آب‌وهوا).
۳	قرار دادن لوازم بازی (تاب، سرسره) برای کودکان و همچنین فضایی سرپوشیده (اختصاص دادن واحدی برای برگزاری این کلاس‌ها در فصول و زمان‌های نامناسب از لحاظ آب‌وهوا).
۴	برگزاری اجراهای متنوع در محوطه، مانند، تئاتر، بازی‌های محلی، گروه‌های سرود.
۵	بودن محلی مانند چایخانه در کنار محوطه، برای سرو نوشیدنی‌های مناسب با هر فصل (جهت ایجاد فضایی بانشاط‌تر).

بودن انواع فعالیت‌ها در یک مکان اما در زمان‌های متنوع، خود می‌تواند جهت ایجاد تعامل میان افراد و تبادل رفتاری میان آن‌ها مؤثر واقع شود و می‌توان گفت انعطاف‌پذیر بودن مناسب یک فضا، ایجاد حس سرزندگی دائمی در مکان را دارد و به‌گونه‌ای از حس دل‌زدگی محیط می‌کاهد.

جدول ۸. راهکارهای افزایش خوانایی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش خوانایی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	تابلوهای آدرس یابی از در ورود دانشگاه تا رسیدن به مجموعه خوابگاه، کاملاً گویا، مناسب و با تعداد کافی باشد.
۲	ورود به بلوک‌ها با ورود به مجموعه اصلی و محوطه خوابگاه، ترجیحاً در یک راستا و امتداد باشند.
۳	رابطه بین بلوک‌ها با چیدمان مناسب فضاهای موجود در محوطه (محل رفت‌وآمد، محل مکت، چیدمان و مکان مبلمان درون محوطه) با وضوح کامل تعریف شود.

فهم درست از کل مجموعه و همچنین سهولت در رسیدن به مکان‌های موردنیاز، به‌راحتی، خود می‌تواند کمک شایانی به ایجاد حس سرزندگی در فضا کند.

جدول ۹. راهکارهای افزایش کالبدی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش کالبدی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	چیدمان فضایی پلان (قرارگیری لابی، راهروها و واحدها) در کل بلوک، باید به‌گونه‌ای باشد تا فرم فضا قابل‌درک باشد.
۲	مقیاس هر واحد در خوابگاه باید جوابگوی فضاهای موردنیاز و فعالیت‌های خانواده باشد.
۳	فرم طرح هر پلان (ارتباط فضاها باهم - چیدمان فضاهای درون واحد مانند: اتاق خواب، حال و پذیرایی، آشپزخانه، سرویس بهداشتی و تراس) باید به‌گونه‌ای باشد تا افراد ساکن بتوانند به‌راحتی فعالیت‌های خود را انجام دهند.
۴	حجم کلی هر بلوک (با توجه به مکان‌یابی، فرم و مقیاس) در مجموعه و همچنین نمای بیرونی آن باید متناسب با کل مجموعه و فضا باشد.

فرم و کالبد فضا می‌تواند از لحاظ دیداری و هم از جهت حس امنیت خاطر، ایجاد حس شادابی و نشاط در افراد ساکن کند.

جدول ۱۰. راهکارهای افزایش عملکردی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش عملکردی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	وجود فروشگاه‌هایی جهت خرید روزانه، لباس درون مجموعه خوابگاه متاهلین (تجاری).
۲	بودن فضایی برای برگزاری نماز جماعت، برگزاری مراسم و امور فعالیت‌های مذهبی (مذهبی).

۳	بودن فضایی تفریحی برای گذراندن اوقات فراغت خانواده‌های ساکن، مانند: کافی‌شاپ، رستوران (تفریحی).
۴	وجود فضایی به‌عنوان خانه فرهنگ برای برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های فرهنگی و همچنین فضایی برای کلاس‌های کودکان (فرهنگی).
۵	وجود فضایی برای برگزاری دوره‌های آموزشی به‌صورت پیوسته، مانند برگزاری کلاس‌های یادگیری زبان‌های مختلف، کلاس خیاطی (آموزشی).

داشتن فضاهای موردنیاز جهت انجام انواع فعالیت‌های مختلف در فضای موردنظر، خود می‌تواند باعث ایجاد رضایت و شور در افراد ساکن کند و حس سرزندگی اجتماعی را در فضا تقویت خواهد کرد.

جدول ۲. راهکارهای افزایش ایمنی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی

راهکارهای افزایش ایمنی جهت ایجاد سرزندگی اجتماعی	
۱	در محوطه‌های خوابگاه متأهلی به دلیل وجود کودکان، تأکید بر ایجاد اختلاف سطح‌های زیاد (سکوهایی با ارتفاع زیاد) باید ممانعت ورزید.
۲	فضایی که به پارکینگ اختصاص می‌یابد تا حد قابل‌ملاحظه‌ای از فضایی که در محوطه کودکان به بازی می‌پردازند، فاصله لازم را داشته باشد.
۳	پنجره‌های واحدها تا حد بسیار به فضای اصلی محوطه و فضای بازی کودکان، دید کافی داشته باشند.
۴	ورود و خروج به فضای اصلی مجموعه توسط حراست کنترل لازم انجام شود.

برای ایجاد هر حس رضایت در فضا، مؤلفه ایمنی هر قدر بهتر قابل اجرا باشد، قطعاً رضایت آن حس نیز، صحیح‌تر صورت می‌پذیرد که ایجاد حس سرزندگی نیز خارج از این رویداد نیست.

منابع

- Abdi, A., & Hatami Khaneghani, T., & Vaziri, V. (2019). Investigating the relationship between achievement motivation and satisfaction with environmental factors in students living in dormitories (case study: students living in the government dormitory of Mohaghegh Ardabili University). *Architectural Thought*, No. 7 (4), 94-106. https://journals.ikiu.ac.ir/article_1986.html.
- Ahmadi, A. (2013). Investigating the vitality of target textures of urban regeneration programs and providing solutions for their improvement, a case study of Shiva neighborhood in Tehran. *Haft Shahr, Publications of the Ministry of Roads and Urban Development, Urban Development and Improvement Company of Iran (Specialized Major)*, 4 (47-48), 85-96. <https://elmnet.ir/pn=2>.
- Alamdari, M., & Eshrat, P., & Dolabi, P. (2015). Grounding the social sustainability of student dormitories with an environmental psychology approach (people-centered and social sustainability). *Conference of the Kharazmi Institute of Science and Technology*. <https://civilica.com/doc/411004/>.
- Anatoly Tsios', Olga, Olga Kasarda. (2014). The Effect of the Places of Residence on Health Components in the Quality of Students' Life. *Lesya Ukrainka Eastern European National University Lutsk National Technical University (Lutsk)*. <https://www.sport.vnu.edu.ua/article/download>.
- Aref Hosseini, S A., & Panahi, A., & Azar, A., & Valizadeh, R. (2019). Measuring and evaluating vitality dimensions in public spaces of Tabriz metropolis. *Sociological Studies*, No. 52 (13), 65-91. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1808935/>.
- Arianpour Kashani, M., & Delgoshaci, B. (2005). *Arianpour's one-volume English-Persian dictionary*. Tehran: Electronic Publishing and Information World. <https://www.gisoom.com/book/11349106>.
- Bashiri, S., & Ziabakhsh, Neda, & Zare, L. (2016). Investigating the solutions for the formation of safety in residential environments from the perspective of environmental psychology. *Memar Shahr*, Year 3, Issue 9, 51-85. <https://civilica.com/doc/1467087/>.
- Bahiraee, F., & Madi, H. (2015). Investigating spatial flexibility in the dormitory of married students (case study: Shahid Beheshti University's married dormitory). *National Conference on Contemporary Challenges in Architecture, Landscape and Urban Planning*. <https://civilica.com/doc/530422/>.
- Bakhtiari Manesh, E., & Bakhtiari Manesh, M. (2013). Investigating the role of physical factors in the vitality of Nobahar Street in Kermanshah, with reference to the opinions of space users. *Armanshahr Architecture and Urban Planning Journal*, Volume 14, Issue 34, 64-47. https://www.armanshahrjournal.com/article_131885.html

- Dan, P. (2018). Consultation, Contribution and Shared Benefits—The Golden Principle. <https://ijcsrr.org/transition-and-adjustment-of-first-yea>.
- Behzad Behbahani, A, & Aliabadi, M, & Samani, S, & Pour Naderi, H, & (2011). Designing new dormitories based on students' preferences in the dimensions of architecture and environmental psychology. *Contemporary Psychology*, 1 (11), 59-68. https://bjcp.ir/browse.php?a_id=249&slc_lang=fa&sid=1&printcase=1&hbnr=1&hmb=1.
- Bemanian, M, & Zare, Z, & Dehghan, N, & Jamalian, S. (2019). Analyzing the role of the attractiveness and spatial dynamics of the square in transforming it into an urban collective space (case study of Naghsh Jahan Square in Isfahan and Azadi Square in Tehran). *Urban Management*, 56, 109-124. <https://ijurm.imo.org.ir/article-1-2666-fa.html>.
- Dehghan, S, & Biti, H, & Ahmadnejad, F, & Balai Esquii, A. (2025). Explaining the components of family lifestyle affecting the design of housing architecture, *Strategic Studies of Culture*, 5(3), 273-315. <https://sid.ir/filesserver/jf/39642-357181-x-1554096>.
- Jafari, M, & Asadpour, A, & Haeri, S, & (2019). Strategies for designing student dormitories based on behavioral analysis (case study: female students' dormitory at Shiraz University). *Iranian Journal of Architecture and Urban Planning*, 11(9), 167-186. <https://www.ensani.ir/fa/article/429864>.
- Habibi, S M, & Seddighi, S. (2016). The role of urban public space in increasing social safety (case study: Saghari Sazan and Golsar neighborhoods of Rasht). *City Identity*, 10(27), 5-16. <https://civilica.com/doc/986237/>.
- Isfahan University of Technology History Introduction Site. <https://museum.iut.ac.ir>.
- Gehl, J, & Behzadfar, M, & Nadushan, M, & Nadushan, A. (2016). How to Study Public Life. Elme Memare Royal Institute. <https://arch3711.files.wordpress.com/2014/09>.
- Gol, Y. (2013). *Human City*. Translated by Ali Ghaffari and Leila Ghaffari, Tehran: Shahid Beheshti University Press. <https://www.armanshahrjournal.com/jufile>.
- Khalilikhah, S, & Iranian Behbahani, H, & Azizi, Sh, & Hashemnejad Shirazi, H. (2021). Criteria for Promoting Creative Vitality in Elementary School Educational Spaces from the Perspective of Experts. *Andisheh Memari*, No. 9 (5), 249-232. <https://elmnet.ir/doc/2306759-41231>.
- Khasto, M, & Saeedi Rezvani, N, (2007). Factors affecting the vitality of urban spaces (Creating a vibrant urban space based on the concept of a pedestrian shopping center. *City Identity Journal*, Azad University of Sciences and Research Publications, 4 (6), 63-74. <https://www.sid.ir/paper/1353433/fa>.
- Kim, J. & Shin, E. & Kim, J. . (2016). Suggestion on FM Service for Improving Students Satisfaction on the University Dorm Facilities. *The Journal of Korean Institute of Educational Facilities*, 23(2), 11-18. <https://koreascience.kr/view/py=>.
- Kiai, M, & Soltanzadeh, H, & Heydari, A. (2019). Measuring the Flexibility of the Spatial System Using Space Layout Techniques (Case Study: Houses in Qazvin City). *Bagh-e-Nazar*, No. 16(71), 61-76. https://bagh-sj.com/article_86874.html.
- Lynch, K. (2015). *Theory of City Shape*. Tehran: University of Tehran. www.SID.ir.
- Mikaeili Hachesu, G, & Azar, Ali. (2017). Comparative study and evaluation of urban vitality in exclusive and traditional neighborhoods with a sustainable development approach in geography: A case study of Tabriz metropolis. *Geography of Regional Planning*, No. 4 (7), 269-284. <https://elmnet.ir/doc/10835124-12172>.
- Mohammad Pour, P, & Noortqani, A, & Ebrahimi, A, (2019), Theoretical modeling of the relationship between housing components and family in the context of previous research, *Soffe*, 3(90), 5-24. https://soffeh.sbu.ac.ir/article_100508.html.
- Motlabi, Gh, & Zarghami, E, & Saadati Vagar, P. (2018). The Role of Open Space Readability on Creating Social Interactions in Residential Complexes (Case Study: Saeidieh Residential Complex, Hamadan). *Architecture and Urban Planning of Iran*, No. 16(9), 139-156. <https://civilica.com/doc/1018052/>.
- Pakzad, J. (2007). *Guide to designing urban spaces in Iran*. Tehran: Shahidi Publications, 3rd edition.
- Rahimi, L, & Jafari, F. (2017). A Comparative Study of Vitality in Historical and Modern Commercial Spaces in Tabriz City (Case Study: Historical Bazaar and Tabriz Crystal Tower). *Quarterly Journal of Spatial Planning (Geography)*, No. 4 (7), 41-56. <https://civilica.com/doc/1209710/>.
- Rapoport, in J. S. Duncan ed, *Housing and identity: A Cross Cultural Perspective*, London: Croom,)1982), 6-35. <https://www.scribd.com>.
- Rasti Pourjafar .C,)2016, Investigating satisfaction factors in student dormitory design: A case study of the boys' dormitory at the University of Guilan," *IONE Journal*, 105 -115.
- Rezazadeh, H. (2017), Speech at the Groundbreaking Ceremony of the Second Phase of Student Dormitories at Isfahan University of Technology, Retrieved on September 15. <http://hossein-rezazadeh.ir>.
- Sadat, S A, & Taher Toloe Del, S. (2017). Factors that create vitality for residents of living spaces. *Sustainable City Architecture Journal*, 1 (5), 47-60. <https://sid.ir/paper/265462/fa>.

- Soleimani Moghadam, H. (2026). Investigating the role of social vitality on residents' satisfaction with the quality of the residential environment (case study: Sardeh neighborhood and Andisheh town of Sabzevar), geography and human relations. https://www.gahr.ir/article_245182.html.
- Shahbazi, M, & Yeganeh, M, & Bamanian, M. (2019). Screening environmental vitality factors in open spaces of residential complexes in Tehran using fuzzy techniques. *Urban Management*, 18 (54), 147-167. <https://www.ensani.ir/fa/article/559776/>.
- Soroush, M, & Sonbol, H. (2019). An analysis of how students settle in dormitories with a phenomenological approach. *Haft Hesar Environmental Studies*, 29 (8), 51-64. <https://hafthesar.iauh.ac.ir/article-1-750-fa.html>.
- Taghi Nazarpour, Mohammad, Norouzian Maleki, Mohammad, (2019). Evaluation of factors affecting female students' satisfaction with living in university dormitories. *Applied Psychology*, 13(49), 163-179. https://apsy.sbu.ac.ir/article_97120.html.
- Younesi, G, & Armaghan, M, & Saghafi, M, (2023), Reflection of lifestyle changes in the architecture of the khans of the professional classes of the oil cities of Iran before the fifties (case example: Abadan City Company) , *Bagh-e-Nazar*, 20(118), 23-36. <https://www.ensani.ir/file/download/article/6474626190afd-9604-118-2>.
- Vahdat, S, & Sajjadzadeh, H. (2016). Investigating and evaluating the role of urban art in increasing the presence of public spaces with an emphasis on urban graphics case study: Hamadan People's Park. *Research and Art*, 11, 25-38. https://ph.aui.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-220-1&slc_lang=fa&sid=1.